

Algemeen	
Onderwerp	Deelname onderzoek Universiteit Utrecht ambulantisering Maatschappelijke Opvang / Beschermd Wonen Gooi en Vechtstreek
Verspreiden	Nee
Contactpersoon	Geurt van den Broek
Eenheid	Sturing
E-mail	<a href="mailto:g.vandenbroek@regiogv.nl">g.vandenbroek@regiogv.nl</a>
Kenmerk	18.0010549
Datum	23 november 2018

### Voorstel

Nummer	Omschrijving
Voorstel 1.	Instemmen om mee te doen met een onderzoek van de Universiteit Utrecht over de mate van ambulantisering Maatschappelijke Opvang / Beschermd Wonen zoals opgenomen in het onderzoeksvoorstel
Voorstel 2.	De kosten voor deelname aan het onderzoek te dekken uit de begroting Bescherming en Opvang (circa 37.000 euro p.j.)

### Behandeling

Datum	Overleg	Doel	Conclusie
04-12-18	Klankbordgroep Sociaal Domein	Adviseren	Positief advies.
06-12-18	Directie-overleg	Vaststellen	Positief advies.

### Toelichting

Beknopte toelichting
De Universiteit Utrecht onderzoekt in meerdere regio's in welke mate de beoogde ambulantisering van Maatschappelijke Opvang / Beschermd Wonen op gang komt. Het voorstel is om ook te participeren aan het onderzoek. Op deze manier kunnen wij als gemeenten vanuit wetenschappelijk onafhankelijk onderzoek leren en wordt bekeken of de maatregelen die ingezet zijn vanuit het beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020 daadwerkelijk bijdragen aan de beoogde doelstelling. De kosten voor deelname aan het onderzoek worden gedekt uit de begroting Bescherming en Opvang.

### Bijlage(n)

Nummer	Omschrijving
Bijlage 1.	Voorstel deelname aan het onderzoek
Bijlage 2.	Onderzoeksvoorstel ambulantisering MO/BW, Universiteit Utrecht

Algemeen	
Onderwerp	Deelname onderzoek Universiteit Utrecht ambulantisering Maatschappelijke Opvang / Beschermd Wonen Gooi en Vechtstreek
Verspreiden	Nee
Contactpersoon	Geurt van den Broek
Eenheid	Sturing
E-mail	<a href="mailto:g.vandenbroek@regiogv.nl">g.vandenbroek@regiogv.nl</a>
Kenmerk	18.0010549
Datum	23 november 2018

### Voorstel

1. Instemmen om tot einde van de looptijd van het beleidsplan Bescherming en Opvang (2020) mee te doen met een onderzoek van de Universiteit Utrecht over de mate van ambulantisering Maatschappelijke Opvang / Beschermd Wonen zoals opgenomen in het onderzoeksvoorstel (bijlage 1)
2. De kosten voor deelname aan het onderzoek te dekken uit de begroting Bescherming en Opvang (circa 37.000 euro p.j.)

### Kernboodschap

Een van de doelstellingen uit het beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020 is om het zelfstandig wonen te bevorderen. Deze doelstelling vereist een fundamenteel andere manier van kijken naar de huisvestingsvraag van kwetsbare inwoners. Deze beweging is in heel Nederland ingezet en de vraag is wat er nodig is om deze beweging daadwerkelijk te bewerkstelligen.

De Universiteit Utrecht onderzoekt in meerdere regio's deze vraagstelling. Het voorstel is om ook te participeren aan het onderzoek. Op deze manier kunnen wij als gemeenten vanuit wetenschappelijk onafhankelijk onderzoek leren en wordt bekeken of de maatregelen die ingezet zijn vanuit het beleidsplan daadwerkelijk bijdragen aan de beoogde doelstelling.

### Doel

- meer kennis met elkaar over welke maatregelen bijdragen aan ambulantisering;
- inzicht in wat werkt en wat niet;
- concrete handvaten tot beleidsbijstellingen.

### Argumenten

#### 1.1. Het onderzoeksvoorstel gaat uit van de inwoners, is praktisch en inhoudelijk goed onderbouwd

Het onderzoek heeft de inwoners om wie het gaan centraal staan. Hierbij is het een actieonderzoek waarbij gemeenten jaarlijks diverse resultaten krijgen. Ieder jaar vinden er twee bijeenkomsten plaats over de voortgang met diverse partijen. Daarnaast wordt er jaarlijks een rapportage opgesteld over de voortgang. In deze rapportage wordt aangegeven wat goed gaat in onze regio, wat beter kan en wat behouden moet blijven. Dit op basis van diverse gesprekken en de laatste wetenschappelijke inzichten.

#### 1.2. Een onafhankelijk wetenschappelijk onderzoek zorgt ervoor dat wij als gemeenten inzicht hebben in de effecten van ons beleid

In het beleidsplan Bescherming en Opvang 2017-2020 zijn diverse maatregelen opgenomen en zijn we aan de slag gegaan. Het is goed om te onderzoeken welke maatregelen daadwerkelijk bijdragen om zelfstandig wonen te bevorderen. Door mee te doen wordt onderzoek gedaan in onze regio, en vindt ook vergelijking plaats met andere regio's in het land. Hierdoor krijgen we meer inzicht en handvaten.

*1.3. Diverse regio's doen mee met het onderzoek van de Universiteit Utrecht en het ministerie Volksgezondheid Welzijn en Sport (VWS) wil de resultaten gebruiken voor verdere beleidsontwikkeling*

Op dit moment doen zes regio's mee met het onderzoek en zijn diverse regio's geïnteresseerd. Het ministerie VWS staat achter het onderzoek. Het ministerie wil jaarlijks de resultaten van de diverse regio's gebruiken om het beleid en maatregelen verder te ontwikkelen.

**Kanttekeningen**

*1.1. Het is een vijfjarige studie*

Het onderzoek van de Universiteit Utrecht duurt in totaal vijf jaar. Dit, omdat de genomen maatregelen na jaren pas daadwerkelijk effect hebben in de praktijk. Voor gemeenten is het van belang om te weten dat er tussentijdse resultaten worden opgeleverd die we direct kunnen gebruiken. Ons beleidsplan loopt t/m het jaar 2020. Het voorstel is om in ieder geval tot de looptijd van ons beleidsplan mee te doen. Op deze manier worden de resultaten en voorgestelde verbeteringen direct meegenomen in het nieuwe beleidsplan. In 2021 kan het besluit worden genomen om deelname aan het onderzoek te verlengen. Dit is afhankelijk of de uitkomsten van het onderzoek waardevol zijn.

**Financiën**

De kosten voor het onderzoek zijn per jaar circa 37.000 euro per jaar. Het voorstel is om mee te doen met het onderzoek voor minimaal de looptijd van het beleidsplan (t/m 2020). De totale kosten zijn dan 74.000 euro. Deze kosten worden gedekt uit de begroting Bescherming en opvang.

**Uitvoering**

Na instemming van de gemeenten worden er verdere afspraken gemaakt met de Universiteit Utrecht. Daarnaast worden er diverse gesprekken gevoerd waar gemeenten ook worden betrokken. Op het moment dat er tussenresultaten worden opgeleverd wordt dit besproken met gemeenten.

**Bijlage(n)**

Onderzoeksvoorstel ambulantisering MO/BW, Universiteit Utrecht



# **Ambulantisering en Regionalisering van Cliënten MO & BW in de Regio Gooi- en Vechtstreek**

Tweede voorstel voor prospectief  
onderzoek

Dr N.F. (Nienke) Boesveldt



## Inhoud van dit tweede voorstel

Prospectief onderzoek naar ambulantisering en regionalisering van MO & BW cliënten in de regio Gooi- en Vechtstreek	3
Onderzoeksvragen mogelijk van toepassing op de regio Gooi- en Vechtstreek	4
Praktische meerwaarde voor deze regio van deelname aan dit onderzoek	4
Executive Programma	5
Tijdsinvestering	6
Voorgestelde onderzoeksactiviteiten	6
Uitvoering door een gezamenlijk evaluatieteam	8
Voorlopige kostenraming	9
Theorieën over het besturen van dakloosheid en diens maatschappelijke effecten	10
Geraadpleegde literatuur	11



## **Prospectief onderzoek naar ambulantisering van cliënten MO/ BW in de regio Gooi- en Vechtstreek**

Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO), en daarnaast voor extramuraal begeleiding (inclusief dagbesteding). Gooi- en Vechtstreek ontvangt voor de regio het Wmo-budget voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Hoewel gemeenten al langer experimenteren met ambulantisering, bijvoorbeeld door pilots housing first (Maas e.a., 2012), heeft de structurele verankering hiervan nog niet plaatsgevonden. En ook in de regio Gooi- en Vechtstreek vereist de realisatie van uitstroom naar zelfstandig wonen een fundamenteel andere manier van kijken naar de huisvestingsvraag van de kwetsbare inwoner. De opdracht aan gemeenten is echter wel om nog maar 30% wonen in voorzieningen (Wlz) te realiseren, en zo veel mogelijk sociale inclusie en participatie (VN-verdrag). De Commissie Toekomst Beschermd Wonen bepleit hiertoe dat budget verschuift- dat oorspronkelijk op grond van historische kosten was verdeeld – van 46 gemeenten naar 380 gemeenten via een objectief verdeelmodel. Terwijl deze objectieve criteria ogenschijnlijk hard meetbaar zijn, is voor cliënten met name van belang hoe deze transitie doorwerkt in hun kwaliteit van bestaan, en in hoeverre zij als zorggebruikers invloed en meer rechtsreeks zeggenschap krijgen in de fase van beleidsontwikkeling en –implementatie.

Door de gezamenlijke gemeenten en maatschappelijke partners in de regio Gooi- en Vechtstreek is in 2017 het Beleidsplan Bescherming & Opvang 2017 -2020 'Echte betrokkenheid, wederzijdse afhankelijkheid' vastgesteld, waar op dit moment uitvoering aan wordt gegeven.

Voor gemeenten is vooralsnog echter veel onduidelijk geweest over de aantallen en kenmerken van de populatie, de openstelling van de Wet Langdurige Zorg (Wlz), het macrobudget en de afbouw in het justitiële domein en de klinische ggz en de meer complexe problematiek in steden (APE, 2017). Ook branchepartijen (Federatie Opvang, GGZ Nederland, RIBW Alliantie en MIND – Landelijk Platform Psychische Gezondheid) geven op 30 augustus 2017 in een brief aan de kamer aan, de beweging naar een inclusieve samenleving te omarmen en hier zelf ook actief invulling aan te geven. Zij zouden echter graag zien dat meer tijd wordt genomen voor voorbereiding en het realiseren van randvoorwaarden.

Op 5 Oktober 2017 is besloten tot uitstel van het financieel herverdelingsvraagstuk, en zijn als randvoorwaarden voor ambulantisering gesteld: beschikbaarheid van betaalbare huurwoningen en variatie aan woonvormen; schuldhulpverlening, inkomen en participatie ter ondersteuning van herstel; herstelgerichte behandeling in de wijk; borgen van kwaliteit en vraaggerichtheid van ondersteuning; aanwezigheid van een systeem van (vroeg-)signalering en aanpak overlast; duurzame samenwerking tussen gemeente en verzekeraars en inzet op zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informele zorg.

De doelstelling van dit onderzoek is nu om, samen met cliënten en ervaringsdeskundigen om wiens kwaliteit van leven het gaat, en andere relevante stakeholders de voorbereiding op deze decentralisatie en het verbeteren van deze randvoorwaarden in gemeenten en meer specifiek de gemeentes in de regio Gooi- en Vechtstreek te volgen, om zo vanaf het begin gezamenlijk te leren op basis van ervaringen, en te reflecteren op en in het handelen. Maximale participatie betekent hierin ook de stem en het perspectief van cliënten als eindgebruikers actief meenemen als complementair aan professionele perspectieven op deze transitie.



## Onderzoeksvragen die van toepassing kunnen zijn op de regio Gooi- en Vechtstreek

Omdat we er met dit onderzoek uiteindelijk achter willen komen wat bestuurlijk nodig is om deze cultuuromslag/innovatie te bewerkstelligen en zo inclusief wonen c.q. de ambulantiseringsopgave te realiseren teneinde de kwaliteit van bestaan van cliënten te verbeteren, stellen wij onszelf hiertoe de volgende vragen:

1. In hoeverre wordt ambulantisering lokaal vormgegeven in de regiovisies van 380 gemeenten, waaronder die van de regio Gooi- en Vechtstreek (bv vindt behoeftenonderzoek plaats onder zorggebruikers; wordt samengewerkt met gebruikers)? De hiermee op te bouwen database vormt een bron van leren en kennisuitwisseling.
2. Op welke wijze geven de lokale overheden in een aantal regio's en steden waar verdiepende interviews plaatsvinden, zoals in de regio Gooi- en Vechtstreek en de betrokken stakeholders (betrokken Wmo professionals, beleidsmakers, huisvesters, klinische ggz, verslavingszorg, politie), uitvoering aan ambulantisering en regionalisering?
3. Wat zijn de gestelde doelen en uitkomsten op lokaal niveau in deze verdiepende casussen? En hoe worden deze gewaardeerd vanuit verschillende stakeholder perspectieven, waaronder cliënten/zorggebruikers in deze verdiepende casussen?
4. In hoeverre verklaren deze contextuele processen en de samenwerking (participatie en partnerschap) tussen lokale overheden en betrokken stakeholders de uitkomsten van het beleid in de verdiepende casussen en daarbuiten? Wat werkt 'goed' en welke 'best practices' zijn te onderscheiden?

Stakeholders, waaronder die in de gemeentes in de regio Gooi- en Vechtstreek, als ook ervaringsdeskundige cliënten, worden vanaf de start nadrukkelijk en actief betrokken bij het onderzoek, als verdiepende casus. Concreet betekent dat dat zowel beleidsmakers<sup>1</sup> als ervaringsdeskundige cliënten expliciet een rol hebben in (a) de opzet van het onderzoek (aanscherping doel en vraagstelling, design) en (b) de formulering van aanvullende uitkomstmaten, zowel met betrekking tot mogelijke processen als de uitkomsten (zie ook kolom 1 en 2 in figuur 1 op pagina 10). Processen die het hier betreft zijn bijvoorbeeld de mate waarin er sprake is van aangeboden diensten, de integraliteit van verschillende diensten die worden aangeboden en de mate waarin tijdelijke en/of permanente huisvesting wordt aangeboden. Betreffende uitkomsten kan worden gekeken naar het aantal mensen dat zich meldt bij de maatschappelijke opvang, beschermd wonen en dat op straat wordt waargenomen. Daarnaast kan bijvoorbeeld worden gedacht aan hoeveel personen participeren in (betaald) werk of dagbesteding, hoeveel huisuitzettingen plaatsvinden, en wat de publieke opinies betreffen (zie ook fig. 1, p. 10).

Deze participatieve, lerende en waarderende aanpak ondersteunt de transitie door steeds tussentijdse terugkoppeling zodat bijstellingen mogelijk zijn. Beantwoording van de vraag of de manier van lokaal besturen verschil maakt voor wat wordt voorgesteld en wat de uitkomsten zijn, draagt bij aan meer kennis over besturen in het zorgdomein.

Het hier voorgestelde onderzoek kent een looptijd van vijf jaar en kan rekenen op de steun van gemeenten, aanbieders, verzekeraars en cliënten, welke zijn vertegenwoordigd in de begeleidingscommissie van dit onderzoek.

## De praktische waarde voor de regio Gooi- en Vechtstreek van deelname aan dit onderzoek

De bedoeling van dit onderzoek is op de eerste plaats om het gesprek in de regio Gooi- en Vechtstreek tussen beleidsmakers en stakeholders te stimuleren. Partijen kunnen uit de praktijk van elkaar leren, zullen meer gelegenheid hebben kennis te delen, en om erachter te komen wat

---

<sup>1</sup> Zie ook het verslag van 16 februari 2018 van de eerste bijeenkomst met deelnemende en geïnteresseerde gemeenten (beschikbaar op de website van dit onderzoek: <https://onderzoekmobw.sites.uu.nl/>).



werkt. Het betreft een actie-onderzoek waar de onderzoeksresultaten direct toegepast kunnen worden.

Concrete resultaten van dit onderzoek zijn:

- meer kennis
- inzicht in wat werkt en wat niet
- concrete handvaten tot beleidsbijstellingen

Van het succes van deze aanpak zijn inmiddels meerdere voorbeelden. Zo hebben de eerdere uitkomsten van een vergelijkbare case studie in Amsterdam, waar de hoofdonderzoeker op dat moment werkzaam was, tot fundamentele wijzigingen in het daklozenbeleid geleid, waarin nu toegenomen aandacht is voor innovaties op het gebied van zelfstandig wonen om zorguitkomsten te verbeteren. Ook Denemarken vervolgt haar beleid met toegenomen aandacht voor een geïntegreerde aanpak waarin meer aandacht is voor preventie. De eerdere bestudering van de meer op huisvesting gestoelde aanpak in Glasgow levert gemeenten tot de dag van vandaag meer inzicht op in effectief en efficiënt beleid. Tenslotte leveren Canadese casussen, waar Housing First tot nationaal beleid is gemaakt, op dit moment inzicht op in de barrières en versnellende elementen van dit beleid.

De opzet van het onderzoek in de regio Gooi- en Vechtstreek is dan ook interactief. Dat betekent dat, zoals hierboven beschreven staat, de opzet is als een actie-onderzoek waarbij deels de opzet samen met opdrachtgevers en stakeholders vorm krijgt en resultaten direct toegepast kunnen worden tijdens de loop van het onderzoek. Hiertoe organiseert de Universiteit Utrecht interactieve presentaties, op basis van de eerste bevindingen, waarin ook nog ruimte zal zijn om aan onderzoekers zaken te verduidelijken.

Deelname stelt de beleidsmakers in het sociale domein (gemeentelijk: maatschappelijke opvang/ beschermd wonen, GGD, veilig thuis, wonen, werk en inkomen) verder in staat:

- zijn of haar wethouder beter te bedienen
- de gemeentelijke onderhandelingspositie te versterken
- invulling te geven aan de gemeentelijke regierol
- het netwerk te vergroten

Ook de uiteindelijke rapportage van alle gemeentes en de waargenomen trends worden gedeeld middels digitale vormen en quizzes, waardoor iets goed blijft hangen.

### **Gevraagde tijdsinvestering**

Voor wat betreft gevraagde tijdsinvestering voor het vijfjarig onderzoek, is deze zo minimaal en effectief mogelijk. Jaarlijks één tot anderhalf uur per interview, het bijwonen van 2 bijeenkomsten.

### **Voorgestelde onderzoeksactiviteiten**

1. Dataverzameling. Data van de studie bestaat primair uit de studie van beleidsdocumenten en interviews.
  - a. **Beleidsdocumenten:** analyse van de kenmerken van
    - Het Beleidsplan Bescherming & Opvang 2017-2020 'Echte betrokkenheid, wederzijdse afhankelijkheid' van de regio Gooi- en Vechtstreek
    - Eventuele werk- en implementatieplannen
    - Lokale Wmo beleidsplannen in de gemeentes: Blaricum, Eemnes, Gooise Meren, Huizen, Laren, Weesp en Wijdmeren
    - Het inkoopkader, de inkoopkaders

Alle documenten worden nadrukkelijk mede vanuit perspectief van eindgebruikers geanalyseerd. Hiernaast kunnen beleidsdocumenten op aanpalende beleidsterreinen zoals werk en inkomen relevant blijken. Een deel van de hieruit geanalyseerde gegevens vormt input voor de interviews, een ander deel wordt opgeslagen in de hiertoe te bouwen database.





- b. **Interviews** met betrokken Wmo professionals, beleidsmakers, huisvesters, klinische ggz, verslavingszorg, politie en cliënten.

Voorafgaand aan het interview wordt informatie vertrekt en een 'informed consent' overlegd, waarin onder andere staat dat het interview zonder opgaaf van reden kan worden afgebroken. Tijdens ieder interview worden aantekeningen gemaakt, en de interviews worden opgenomen. Ieder interview is anoniem, en transcripten worden geanonimiseerd voor personen en gemeenten. Om een goed beeld te krijgen van de verschillende niveaus welke betrokken zijn bij financiering en verantwoordelijkheden op meerdere niveaus –zowel horizontaal als verticaal- bij de invoering van het beleid worden respondenten tijdens het interview tevens verzocht een tekening te maken vanuit hun professionele of ervaren cliëntperspectief ('mapping').

Interview vragen en document analyse richten zich, in lijn met de onderzoeksvragen op topics zoals beleidsdoelen, wat zijn hierin de aannames? De bijbehorende instrumenten, hoe vind financiering plaats? Welke netwerken zijn er? Wie nemen deel? Wie niet? Hoe wordt deelname ervaren? Wat is het gevolg? Welke verantwoordelijkheden (financieel, mandaten) zitten waar? Wie is er betrokken? Hoe wordt samengewerkt? De topiclijst voor het interviewen van cliënten richt zich op dezelfde topics, maar dan vertaald naar individueel perspectief.

Voor het interviewen van cliënten hebben **ervaringsdeskundige cliënten** een rol binnen het onderzoek als **co-onderzoekers**. Binnen dit onderzoek worden onder ervaringsdeskundige cliënten verstaan, cliënten die een TOED<sup>2</sup> opleiding of vergelijkbaar hebben afgerond (of bereid zijn dit te doen). Belangrijk nevendoeel kan zijn dat deelname door hen bijdraagt aan het persoonlijke proces van empowerment/herstel. Validering van de vragenlijst door cliënten is een andere belangrijke meerwaarde. Deelname door ervaringsdeskundigen is in meer of mindere mate ingebed in het herstelprogramma en/of dagbestedingsprogramma van aan het onderzoek deelnemende gemeenten zoals op dit moment bijvoorbeeld De Herstelacademie (Haarlem e.o.). Nex2next (Den Bosch e.o.) en Stichting Lumen Holland Rijnland.

Het interviewen door duo's heeft om onderzoekstechnische redenen de voorkeur. **Duo's van onderzoekers UU en ervaringsdeskundigen** worden in drie middagen getraind. Ter afsluiting vindt een evaluatie moment plaats, hetgeen wordt gecombineerd met een presentatie van voorlopige uitkomsten of een andere stap in de validering/toetsing van de uitkomsten van het onderzoek. Tevens vindt dan in het eerste jaar de uitreiking van gepersonifieerde certificaten plaats.

Client-respondenten voor dit onderzoek worden geworven in samenspraak met de cliënt zelf, en zijn/haar cliëntondersteuner, hulpverlener of informele netwerk. Dit betreft reguliere cliënten in woonvoorzieningen of in de wijk, en niet persé geformaliseerde cliënt-vertegenwoordiging.

Naar **resultaten** van het beleid in het voorzieningenaanbod en informatie over uitkomsten wordt ook gevraagd tijdens de interviews, en hier wordt op gelet tijdens de bestudering van de gemeentelijke documenten. De belangrijkste eerste bron voor deze resultaten zijn doorgaans bestaande gemeentelijke (en indien van toepassing regionale of landelijke) registraties, een monitor of evaluaties. Voor deze categorieën kan ook naar de registraties bij stakeholders worden gekeken.

---

<sup>2</sup> het Traject Opleiding Ervaringsdeskundigheid is een cursus op Hbo-niveau waarin (ex)cliënten van de geestelijke gezondheidszorg, de verslavingszorg of de maatschappelijke opvang die zich op professionele wijze willen inzetten voor cliënten in de gezondheidszorg vanuit ervaringsdeskundig perspectief. Zij leren in de TOED reflecteren op de eigen geschiedenis, om verhalen van anderen te aan te kunnen horen en om te kunnen luisteren naar anderen. Zie voor een beschrijving van TOED bijvoorbeeld <https://www.igpb.nl/trainingen/toed>.



**Observaties:** interviews vinden altijd plaats op de werkplek van de geïnterviewde. Op deze wijze zijn ook algemene observaties mogelijk.

Na het verzamelen van de gegevens worden alle gegevens in een database geplaatst, zodat de bevindingen systematisch kunnen worden beschreven en **inhoudsanalyse** kan worden uitgevoerd. De EU-privacywetgeving is ook van toepassing op dit onderzoek, wat betekent dat de gegevens alleen in een beveiligde omgeving worden opgeslagen.

Volgend op de analyse wordt een eerste **korte visuele rapportage** vervaardigd, welke wordt gebruikt voor het bediscussiëren van beoogde uitkomsten (en onbedoelde gevolgen) en het waarderen van deze uitkomsten vanuit verschillende stakeholder perspectieven, bijvoorbeeld in het lokale ketenoverleg, of een vergelijkbaar gremium.

Uiteindelijk worden de resultaten door de onderzoekers vastgesteld, wordt het **eindrapport** geschreven en vermenigvuldigd voor betrokkenen, belanghebbenden bij deze studie

Deze 'foto' wordt **jaarlijks** gemaakt, voor de duur van vijf jaar. Op basis van verschillende foto's in den lande kan in gezamenlijkheid worden vastgesteld wat goed werkt en kunnen 'best practices' worden beschreven en gedeeld.

Resumé: in de regio Gooi- en Vechtstreek organiseren wij jaarlijks twee bijeenkomsten en leveren wij jaarlijks een rapportage op over de voortgang, vanuit bestuurskundige analyse en het cliëntenperspectief.



## **Uitvoering door een gezamenlijk evaluatieteam**



De hoofdonderzoeker is Dr N.F. (Nienke) Boesveldt. Zij is werkzaam bij de leerstoelgroep Algemene Sociale Wetenschappen aan de Universiteit van Utrecht. De Universiteit Utrecht is een op onderzoek gerichte universiteit van wereldklasse en leider in Nederland. Dr Boesveldt haar onderzoeksinteresses omvatten kwetsbare groepen, dakloosheid, bestuur, publieke (geestelijke) gezondheid, interventies, sociaal beleid, sociale innovatie, sociale economie en vergelijkende studies. Dr. Boesveldt heeft zelf 15 jaar bij gemeenten meegewerkt aan processen voor maatschappelijke opvang, dagbesteding en beschermd en beleid wonen.

Deze dubbele achtergrond van onderzoeker en beleidsmaker, is momenteel van grote waarde voor dit onderzoek en deze positie draagt bij aan de maatschappelijke waarde van het wetenschappelijke werk dat wordt ondernomen. Dr. Boesveldt begrijpt de omstandigheden (en de druk) die beleidsmakers tegenkomen in hun dagelijkse werk. Dr. Boesveldt organiseert regelmatig, en voor verschillende doelgroepen, workshops, lezingen en seminars over studies over het bestuur van dakloosheid en hecht veel waarde aan het slaan van een brug tussen wetenschappelijke kennis en de beleidspraktijk.

De leerstoelgroep Algemene Sociale Wetenschappen: Publieke Gezondheid van de Universiteit Utrecht, de leerstoelgroep Participatie en Diversiteit van het VU Medisch Centrum en Maarten Davelaar Sociaal Onderzoek & Innovatie vormen voor dit onderzoek een gezamenlijk evaluatieteam; Prof. dr. John B.F. de Wit en dr. Nienke F. Boesveldt, voor de Universiteit Utrecht en Prof. dr. Tineke A. Abma voor de Vrije Universiteit. Gezamenlijk hebben zij een breed netwerk onder gemeenten, en ruime expertise en ervaring met onderzoek op het gebied van lokale samenwerking en cliëntenparticipatie.

### **Geraamde kosten**

De financieringsopzet is dat iedere gemeente of regio op jaarbasis bijdraagt. Hierna wordt een ruwe schatting gegeven van de kosten van de beoogde deelname door de regio Gooi- en Vechtstreek. De officiële begroting wordt door de Universiteit Utrecht opgemaakt nadat er met de opdrachtgever overeenstemming is bereikt over het onderzoeksvoorstel. De kosten op de officiële begroting kunnen afwijken van de hierna in het overzicht weergegeven kosten.

Het design van kent een hoofdcasus, in dit geval Gooi- en Vechtstreek, waar naast documentanalyse in totaal 26 interviews worden afgenomen. De resultaten hiervan worden beschreven in jaarlijkse rapportages en twee presentaties. Omdat een deel van de aanbieders en het beleid voor de andere gemeenten in dezelfde regio opgaat voor de reeds bestudeerde hoofdcases, zijn voor een aanvullende, zich in dezelfde regio bevindende gemeente, zoals bijvoorbeeld Huizen, minder data nodig om te komen tot een goed beeld van de lokale situatie, en hoe uitkomsten kunnen worden verklaard door specifieke lokale situaties. Ook worden er gesprekken binnen gemeenten gevoerd.



<b>Gooi- en Vechtstreek</b>	
<b>Per jaar (2018-2022)</b>	
<b>Ten behoeve van alle gemeenten regio Gooi- en Vechtstreek</b>	
2 interviews : beleid MO/BW, beleid Wonen	
11 interviews aanbieders veld (GGZ centraal, Jellinek, Kwintes, Leger des Heils, Versa Welzijn (welzijn/mantelzorg), Corporaties (3), GGD, zorgverzekeraar, politie)	
20 interviews cliënten (door koppels onderzoeker/ getrainde ervaringsdeskundige cliënten)	
<b>Binnen de gemeenten:</b>	
3 interviews: wethouders	
5 interviews: beleidsmaker (wonen, wmo / welzijn)	
3 interviews uitvoering gemeente	
Subtotaal per jaar	€ 37.625 Ex. BTW
Inzet Gooise ervaringsdeskundigen (korting)	- € 435
<b>Totaal per jaar</b>	<b>€ 37.190 Ex. BTW</b>

**Inclus jaarlijkse rapportage en 2 presentaties**

Ten behoeve van het interviewen van cliënten door koppels van onderzoekers en getrainde ervaringsdeskundige cliënten worden er in totaal jaarlijks 20 cliënten geïnterviewd. Dit betekent dat er dan **drie duo's (ervaringsdeskundige) onderzoekers getraind** worden, in samenspraak met ervaringsdeskundigen van de regio Gooi- en Vechtstreek.

Wanneer drie van de Gooise ervaringsdeskundigen meedoen aan het onderzoek in andere deelnemende gemeenten, dan levert dit jaarlijks een besparing op in vrijwilligersvergoedingen en vergoedingen voor het volgen van de interviewtraining van €425 .



### Theorieën over bestuurlijke aanpakken van dakloosheid en maatschappelijke effecten

Beantwoording van de vraag of de manier van lokaal besturen verschil maakt voor wat wordt voorgesteld in de betreffende regiovisies en wat de uitkomsten zijn van dit beleid en aanpalend beleid, draagt bij aan meer kennis over besturen in het zorgdomein. Het hier onderstaande theoretisch model geeft inzicht in wat we tot nu toe weten over deze processen en de uitkomsten hiervan. De verwachtingen voor dit onderzoek zijn gebaseerd op eerder onderzoek, uitgevoerd op een vergelijkbaar thema, te weten, de beleidsaanpak van dakloosheid in Amsterdam, Copenhagen, Glasgow en Montreal. Dit levert belangrijke opzichten op over wat ertoe doet in het sturen op daklozenbeleid en de uitkomsten van dit beleid verklaart.

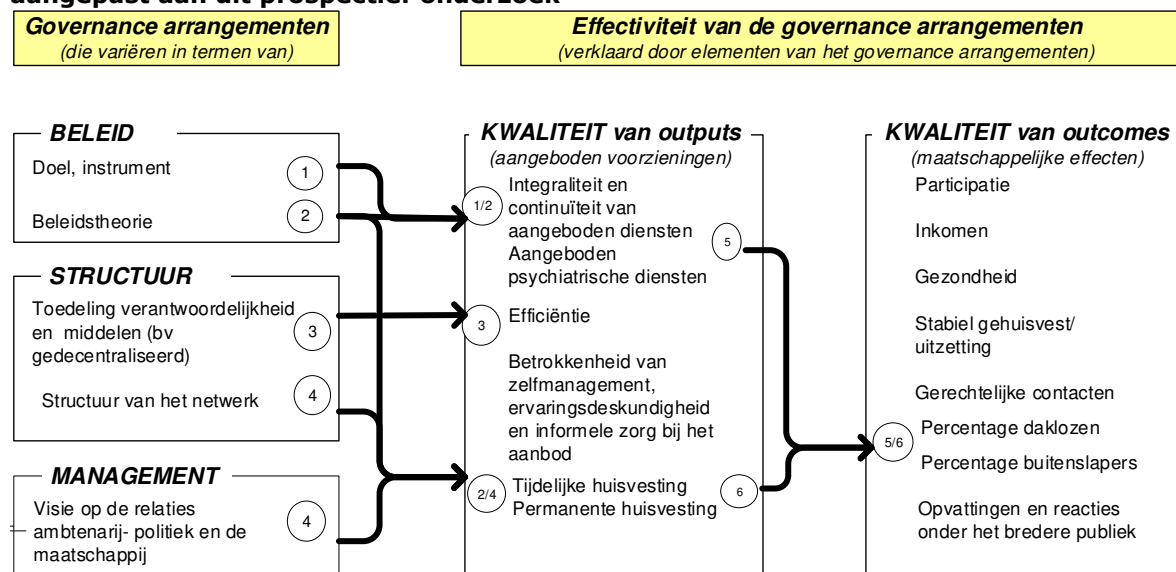
Zo vergoot het inzetten van interne beleidsdoelen die gericht zijn op het verbeteren van de samenwerking tussen verschillende aanpalende beleidsterreinen van afdelingen zoals zorg, wonen, werk -en inkomen of welzijn, uitkomsten als meer geïntegreerde dienstverlening (en bijvoorbeeld de betrokkenheid van GGZ-aanbod op gemeentelijk niveau). De eerste variabele verwijst naar deze relatie.

Daarnaast blijkt dat het beleidsmodel—dat verwijst naar morele en empirische aannames in de gedachtegang van beleidsmakers, zoals bijvoorbeeld medicaliserende of criminaliserende invalshoeken, of verwijzing naar morele verontwaardiging —invloed heeft op de implementatie van geïntegreerde diensten, als ook de huisvestingssituatie van dakloze personen. Om deze reden verwijst variabele 2 naar beiden relaties.

Op dezelfde wijze, verwijst de structuur variabele 3- welke verschillende administratieve lagen onderscheidt, waarop verantwoordelijkheden en mogelijke oplossingen voor beleidsproblemen liggen, ook naar trends tussen deze lagen zoals decentralisatie, welke op hun beurt weer invloed hebben op efficiëntie.

De vierde variabele beschrijft een combinatie van de structuur van het externe beleidsnetwerk en de bestuurlijke tradities die een top-down of bottom-up relatie tussen overheden en bijvoorbeeld Maatschappelijke Opvang of Beschermd Wonen aanbieders. De vierde variabele blijkt ook een relatie te hebben met de huisvestingssituatie van dakloze personen (Boesveldt 2015).

**Figuur 1: Integraal model voor onderzoek, beleid en praktijk van de relatie tussen bestuurlijke elementen en uitkomsten van deze elementen (Bron: Boesveldt, 2015) aangepast aan dit prospectief onderzoek**



Ten tijde van dit schrijven worden najaar 2018 over negen Nederlandse gemeenten de eerste rapportages opgeleverd. In totaal doen nu 19 gemeenten en 4 centrumgemeenten mee aan dit onderzoek.



## Gebruikte literatuur

### **Beleid**

Advies Commissie Toekomst beschermd wonen (2015). Van beschermd wonen naar een beschermd thuis. Vereniging van Nederlandse Gemeenten

Couwenbergh, C.C., Weeghel, J., van (2014). Over de brug: Plan van aanpak voor de behandeling, begeleiding en ondersteuning bij ernstige psychische aandoeningen. Utrecht: Kenniscentrum Phrenos.

Van Hoof et al (2016) Landelijke Monitor Ambulantisering en Hervorming Langdurige GGZ, website trimbos.

Regio Gooi- en Vechtstreek (2017). Beleidsplan Bescherming & Opvang 2017 -2020, Echte betrokkenheid, wederzijdse afhankelijkheid via <https://www.regiogv.nl/wp-content/uploads/2018/02/2-beleidsplan-bescherming-en-opvang-2017-2020.pdf>

### **Wetenschappelijke literatuur**

Anderson A and Serpa R (2013) The right to settled accommodation for homeless people in Scotland: a triumph of rational policy-making? *European Journal of Homelessness* 7(1): 13–39.

Benjaminsen L, Evelyn D and O’Sullivan E (2009) The governance of homelessness in liberal and social democratic welfare regimes: national strategies and models of intervention. *European Journal of Homelessness* 3(1): 23–51.

Benjaminsen, L. and Dyb, E. (2010) *Homelessness Strategies and Innovations*. Homelessness Research in Europe. Festschrift for Bill Edgar and Joe Doherty: pp. 123- 142. Brussels: Feantsa.

Benjaminsen, L. (2011) *Peer review on Homelessness Policies in Gothenburg Discussion Paper*, Habitact, downloaded on 9-10-2017 from [http://www.habitact.eu/files/activity/peerreview/\\_discussionpaper\\_gothenburg2011.pdf](http://www.habitact.eu/files/activity/peerreview/_discussionpaper_gothenburg2011.pdf)

Boesveldt NF (2015) *Planet Homeless. Governance Arrangements in Amsterdam Copenhagen and Glasgow*. The Hague: Eleven International Publishing.

Boesveldt, N.F., Boutellier, J.C.J and Van Montfort, A.J.G.M. (2017). The Efficacy of Local Governance Arrangements in Relation to Homelessness. A Comparison of Copenhagen, Glasgow, and Amsterdam. *Public Organization Review*. DOI: 10.1007/s11115-017-0378-2

Boesveldt, N.F. (2015). A Set of Indicators to Compare Local Governance Arrangements on Homelessness. *Methodological Review of Applied Research, Vol. 2, No. 2, pp. 26-47*.

Bogner, A., Littig, B. en Menz, W. (2009). *Interviewing Experts*. Palgrave Macmillan

Bulsink, D., Hermens, F. en Steketee, M. (2016). *Zelfsturing en inzet ervaringsdeskundigheid. Een onderzoek onder OGGz-clienten in de dagbesteding*. Utrecht: Verwey Jonker Instituut. Beschikbaar via [http://www.verwey-jonker.nl/doc/2016/314055\\_zelfsturing-WEB.pdf](http://www.verwey-jonker.nl/doc/2016/314055_zelfsturing-WEB.pdf)

Bovard T and Löffler E (2002) Moving from excellence models of local service delivery to benchmarking ‘good local governance’. *International Review of Administrative Sciences* 68(1): 9–24.

Bulsink, D., Hermens, F. en Steketee, M. (2016). *Zelfsturing en inzet ervaringsdeskundigheid. Een onderzoek onder OGGz-clienten in de dagbesteding*. Utrecht: Verwey Jonker Instituut. Beschikbaar via [http://www.verwey-jonker.nl/doc/2016/314055\\_zelfsturing-WEB.pdf](http://www.verwey-jonker.nl/doc/2016/314055_zelfsturing-WEB.pdf)

Fawcett P and Daugbjerg C (2012) Explaining Governance Outcomes: Epistemology Network Governance and Policy Network Analysis. *Political Studies Review* 10(2): 195–207.



Fleurke F and Hulst R (2006) A contingency approach to decentralization. *Public Organizations Review* 6(1): 37-55.

Fleurke F, Hulst R and De Vries PJ (1997) *Decentraliseren met beleid*. The Hague: SDU.

Hermans K (2012) The Dutch Strategy to Combat Homelessness: From Ambition to Window Dressing? *European Journal of Homelessness* 6(2): 101–118.

Kessel, P. Van., Hendriks, M., Plass, A. (2015). *Validatie van de cliënten over kwaliteit vragenlijsten*. Nivel. Geraadpleegd op 9 februari 2018 van [www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Rapport-Validatie-Clienten-Kwaliteit-vragenlijsten.pdf](http://www.nivel.nl/sites/default/files/bestanden/Rapport-Validatie-Clienten-Kwaliteit-vragenlijsten.pdf)

Maesele T, Roose R, Bouverne-De Bie M and Roets G (2014) From Vagrancy to Homelessness: The Value of a Welfare Approach to Homelessness. *British Journal of Social Work* 44(7): 1717–1734.

Painter M and Peters BG (2010) *Tradition and Public Administration* Basingstoke: Pallgrave MacMillan.

Pierre, J. and Peters, B.G. (2000) *Politics, Governance and the State*, London: Palgrave Macmillan.

Pollitt, C. and Bouckaert, G. (2011) *Public Management Reform: A Comparative Analysis- New Public Management, Governance and the Neo Weberian State*. Third Edition. Oxford: University Press.

Simpson, EL. and AO House (2002). Involving users in the delivery and evaluation of mental health services: systematic review, *BMJ* 2002; 325 doi: <https://doi-org.proxy.library.uu.nl/10.1136/bmj.325.7375.1265> (Published 30 November 2002)

Timmer, H & Plooy, A. (2009). *Weten over leven. Ervaringskennis van mensen met langdurige psychische aandoeningen*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.

Tsemberis S and Eisenberg RF (2000) Pathways to housing: supported housing for street-dwelling homeless individuals with psychiatric disabilities. *Psychiatric Services* 51(X): 487–493.

Rittel HWJ and Webber MM (1973) Dilemmas in a general theory of planning. *Policy Sciences* 4(2): 155–169.

